

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De sex op[er]ibus mis[eri]c[ord]ie corp[or]alibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

aliter vici melius Ad idem monemur exemplo Joseph Gen. 19. Cui cum dormina sua diceret dormi mecum: ipse relicto in manu eius pallio fugit: et egressus est foras. Quare autem fugiendum sit Rñ/ deo primo. quia homo est sicut fenū aridum. Unde Propheta. Omnis caro fenū. Item homo est sicut stipula Uñ Job. 13. Et stipulam siccam persequeris. nulla autem securitas est stipule vel feno arido circa ignem. igitur merito fugiendum est. Quia luxuria est peccatum valde immundum. ergo non est securus luctari cum peccato isto. vix enim potest esse q̄ homo non inquinetur Ecclesiast. 10. Qui tetigerit picem: inquinabitur ab ea. Sed diceret quis stipulam se non esse: immo quasi ferrum: et ideo non oporteret eum timere mulierum familiaritates Respondeo q̄ etiam ipsum ferrum ignis immutat. vt quasi igneam formam inducat Sic ignis luxurie etiam homines ferreos immutat in malum Hieronimus. Ferreas mentes libido domat: Et etiam patet q̄ ex duobus lapidibus si inuicem collidantur exit ignis. Sic ex familiaritate duarum personarū que quasi lapidee videntur: exit quandoque ignis luxurie. Itē est murus lapideus a candela iuxta se posita non comburatur: tamen denigratur: sicut et q̄ homo quandoque non cadat ex familiaritate mulierum in peccatum actuale: tamen frequenter aliquantulum inquinatur ad minus per cogitationes et delectationes malas. Unde beatus Hieronimus Crede mihi non potest cum domino toro cor de habitare: qui feminarum actibus copulatur. Quia autē cohabitatio et familiaris conuersatio mulierum multum est occasio ruine potest manifestari per tale exemplum. Legitur in vita patrum. q̄ senex quidam erat qui cum incurrit egritudine in eam magnam seruebant ei fratres: et videns senex q̄ fratres occuparent eum eo dixit. Vadā in egyptū: vt non impediat

am fratres istos Et dixit ei abbas moyses: non vades quia fornicatioem incursum es. Ille autem tristatus dicebat. Fortū tuū est corpus meū: et tu mihi ista dicis. Surgēs ergo abiit in egyptū. Quod cum audissent homines circumquaque habitantes offerebant ei multa Venit etiam ad eum virgo quidam fidelis volens obsequium suum seni infirmo deponere Et post aliquantū tempore cum paululum de egritudine quod detinebat melius habuisset incurrit in eam Et illa cepit Interrogata autem a vicinis loci illius vñ cepit. Illa respondit. de senex huius illi autem non credebant. Senex vero dicebat. ego hoc feci. sed custodite infantem quem peperit Que cum genuisset puerum et ablacatus fuisset: tulit senex infantem in brachiis suis Et die qua erat festiuitas in schyri accurrebat ibi et intravit ecclesiam coram multitudie fratrum. Illi autem videntes eum fleuerunt. Qui dixit fratribus Videte infantem hunc: filius est inobedientie. cauete ergo vos o fratres a consortijs mulierum. eo quod in senectute hoc feci. et orate pro me. Et pergens ad cellam suam ad inuitum pro me conuersionis reuersus est. Uñ Bern. Cum femina se esse et feminam non cognoscere: nonne plus est quam mortuum suscitare. si quod minus est non potest nec id quod maius est. Uñ Hiero. Si pudicitiam seruare quis: feminam quam bene videris conuersantem mente dilige: non corporali pñtia. Uñ Greg. scribit in registro q̄ beatus augustinus nec cum sorore habitare consensit.

Incipit tractatu

lus de sex operibus misericordie. Et primo de corporalibus.

Overa misericordie corporalia sunt sex Primum est cibare esurientem Uñ Esaie. lviij. Frange esurienti panem tuum. Secundum est potus dare sitiēti. Mat. x. Qui potum dederit vni ex minimis meis calicem aque frigide non perdet mercedem suam. Sed sunt

De sex operibus

quidam adeo duri et immisericores quod potius dant porcis et canibus quam pauperibus. quod plures diuites melius pascunt suos canes quam pauperes. scilicet per parandum canibus offam vel dandum eis carnes. de quibus pauperes possent refici. de quibus omnibus tales diuites districtam reddituri sunt rationem. Insuper aliqui auari et tenaces sunt: quod potius id quod remanet permittunt putrefieri fruantes hoc ex nimia paritate quam quod pauperibus erogaret. Unde dominus de maximo conuiuio quod faciet sanctis suis repellat eos cum perfusione magna. nihil eis dandum quod hic dicit mensa sua nihil ei dederunt. ut patet in diuitie epulone et paupe lazaro. Luc. 19. Unde etiam Gregorius Dei misericordiam non potest permereri qui hic misericors non fuit. Unde Beda super epistolam Jacobi. Sine misericordia iudicabit ille: qui cum posset non facit misericordiam. Ex his patet quod periculose stant tales tenaces diuites quia deum grauius offendunt: contra charitatem proximi faciunt et contra animas proprias grauius peccant. quia tales quodammodo comparantur furibus et raptoribus. Ambrosius in sermone. Non minoris est criminis habere etiam tolerare: quam cum possis indigentibus denegare. Unde etiam Basilius. Nonne inquit spoliator es: qui dispensanda suscepisti propria reputando. Est enim panis famelicum quem tu tenes. nudi tunica: quam in conclaui seruas. discalceati calcei: qui penes te marcescunt. indigent argentum quod possides humatum. Unde christus dicit in euangelio. Luc. 17. Quam difficile qui pecuniam habent regnum dei intrabunt. Item est malum si regnum cum quis durus homo non potest audire clamorem pauperum. et si audit: tamen non compatitur nec misereatur. quod est signum puerilitatis: et quod non est in charitate dei. Et ex hoc sequitur quod cum statu damnatorum. Unde i. Johis. 4. Qui habuerit subas huius mundi. et viderit fratrem suum necessitatem habere: et clauerit viscera sua ab eo: quomodo charitas dei in eo manet

quasi diceret: nulla modo. Augustinus de ciuitate dei. Misericordia est aliene miserie in nostro corde passio. quod utique si possemus subuenire appellimur. Unde de duris cordibus dicit Prover. 21. Qui obrurat aurem suam ad clamorem pauperum. et ipse clamabit et non exaudietur. Et ergo ut diuites misericordiam dei consequantur: tunc ipsi debent esse misericordes pauperibus. Unde Math. 5. Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Ambrosius in epistola ad Nepocianum. Non memini me legisse mala morte mortuum quem liberet opera pietatis exercuit. Habet enim multos intercessores. et impossibile est precibus multorum non exaudiri. **T**ertium est recipere peregrinos ad hospitium. hoc utile est et deo tam acceptum: ut quicquid etiam ad litteram angeli sunt ad hospitium recepti: immo etiam quicquid ipse christus visibilis. ut in emaus. Et sunt quidam adeo auari quod nullum pro deo hospitari volunt nisi habeat expensum. Et sic expellunt pauperes a domo sua. cum tamen christus dicat in euangelio. Qui vos recipit me recipit. et eadem mensura qua mensi fueritis etc. Ergo si claudis ianuam pauperi: sic christus faciet tibi cum veneris dicere illud Math. 25. Domine domine aperi nobis. Respondebit. Amem dico vobis nescio vos. Sed bonis et electis dicit illud Math. 25. Hospes fui et collegistis me. venite benedicti patris mei etc. Ex his sequitur quod multum reprehensibiles sunt illi diuites qui habent latas domos. et potius permittunt eas vacare quam quod pauperes in eisdem propter deum vellet hospitare: cum tamen laudabile esset quod quilibet diues ad minus haberet unum pauperem in domo sua: ut illud quod sibi ipsi in mensa subtraheret siue in comedendo siue in bibendo hoc illi pauperi daret. ut sic posset mereri vitam eternam. **Q**uartum est nudos tegere. Quantum autem hoc placeat deo patet in beato Martino quem christus coram omnibus sanctis et angelis in celo existentibus commendauit dicens

Dartinus adhuc carhecuminis hac me veste prexit. Unde ammonet unum quicumque hominem per Esaiam prophetam dicens **C**um videris nudum operi eum. **L**uce. iij. **Q**ui habet duas tunicas det unam non habenti. Item quia hoc opus misericordie non ita facilliter exercetur. quia unus facilius dat pauperi frustum panis. vel recipit pro noctem unum ad hospitium: quam quod daret sibi tunicam. et etiam diutius durat ergo divites mulieres debet filare et non otiose incedere. quia quibus ipse non indigeat pro se. tamen multi pauperes sunt qui bene indigent. **E**xemplo beate Elizabeth que filabat cum ancillis suis: et inde pauperibus vestes faciebat. **U**nde **A**ugustinus in libro de vita christiana. **I**lla elemosinam deo approbat quod de iustis laboribus ministrat. **S**ic scriptum est. honora dominum de tuis laboribus iustis. **U**bi christus dicit talibus in iudicio illud **M**atth. xxv. **N**udus fui et cooperuistis me. quia ita acceptum est ei quasi cum in cruce nudum pendentem cooperuisset **U**nde **M**atth. xxv. **Q**uod uni ex minimis meis feceritis mihi fecistis **Q**ui tum est. visitare infirmos. **H**oc multum acceptum est christo. quasi ipse pro se iaceret infirmus hic et enim visitares. quia omnes passus talium numerantur ab angelis: et remunerantur a christo in vita eterna. **C**ontra hoc faciunt quod pauperes et infirmos ab hominibus tur. vel etiam quandoque proprios famulos cum infirmant a domo expellant. vel si retinent: ut canem sub gradu locant nec melius ei quam canis faciunt **N**on sic est faciendum immo est eis benefaciendum quasi angelo. vel etiam quasi ipsi christo. qui dicitur est in iudicio. **I**nfirmus fui et visitastis me **S**extum opus misericordie est viduos visitare et redimere. siue boni siue mali sint aliqua eis ministrando **S**i boni: pro posse liberari deberent. **I**uxta illud psalmi. **E**genum de manu peccatoris liberate **Q**ui hoc facit. si qui redimit captos innocenter a raptoribus et ab aliis malis hominibus opus misericordie exercet. et salis erit deo. unum

pro se. **D**eus quis salis tibi: criples inopem de manu fortiorum eius. **S**i vero mali tunc saltem liberandi sunt ab eterna morte. si monedo eos ad penitentiam et contritionem de peccatis suis. et quod offerat deo illam ignominiosam et amarum mortem quam sustinere eos oportet pro peccatis suis. quia hoc est multum utile homini et deo acceptum. **U**nde questio est. utrum pena mortis dirimat aliquid de pena debita pro peccatis. **R**espondeo secundum beatum **T**homas in. iij. dist. xx. **M**ors naturalis est pena consequens originale peccatum et quasi si tam in natura perversa. et ideo pro morte naturalis non purgat aliquid de peccato actuali. sed pro morte illam bene potest purgari aliquid. **U**nde si aliquis mortem illam patienter sustineat pro aliis criminibus: sic illata valet ad diminutionem pene. et ad liberationem etiam a tota pena secundum quantitatem culpe et patientie et contritionis. **I**tem sciendum quod **S**cotus super. iij. sententiarum dicit. quod si quis infirmus cum tunc videt se velle mori tunc mori vult. et plene presentit in mortem: ac si pro seipsum mortem elegisset penam mortis sic patienter sustinendo: satisfacit pro omnibus peccatis venialibus. imo aufert aliquid ad satisfaciendum pro mortalibus. **Q**uare pro omnia laudabile est in isto voluntatem suam divine conformare **I**tem querit de suspendendis et decapitandis an debeat eis dari corpus christi. **R**espondeo. si sunt confessi et penitent: non debet eis denegari. **I**tem queritur de suspensis an sint sepeliendi in cimiterijs vel non **R**espondeo secundum **H**ostien. quod sepeliendi sunt dum tamen penitent **S**ed tamen quo ad hoc ut de partibus lo deponant requirit licentiam iudicis secularis: ne iniusticia tamen videatur. et sic loquuntur leges. sed ipsam licentiam ipse iudex denegare non debet. **E**x his ita dicitis partem quod est salubre tales homines monere ad penitentiam. quia possibile est quod quis in vno homine tali potest mereri vitam eternam. **E**t ratio est quia secundum **G**regorium. **M**aximum sacrificium est zelus animarum. imo plus est deo acceptum

De peccato

tum et homini meritoque vnam animam lucrari quam aureum morem deo offerre. quia vna anima precellit omnes thesauros totius mundi. **Uñ Aug.** Sicut deus omni creaturam: sic anima omni corpoream substantiam naturam et dignitatem precellit. **Uñ etiam Bern.** Totus mundus ille precius vnius anime est quam mare non potest. non enim pro toto mundo animam suam daret christus: quam pro humana anima de dicit. **S**ciendum etiam quod multum salutariter est talibus amarum mortem et passionem christi reducere ad memoriam. **Uñ Greg.** Si passio christi ad memoriam reducat: nihil tam durum quod non equo animo tolere. **Bern.** Quid est quod tibi non suaue videtur: si collegeris et memoraueris omnes amaritudines saluatoris. Et signanter cogitandum est de talibus quoniam christus non iesus est ductus pro salute peccatorum. Et primo mox ut captus fuit tunc ductus fuit ad annam. secundo ab anna ad caypham. tertio a caypha ad pylatum. Quarto a pylato ad herodem. Quinto conuerso ab herode ad pylatum. Sexto milites duxerunt eum intus in atrium: et illuserunt ei percussiones caput eius arundine. Septimo duxit eum pylatus foras de pretorio portatam coronam et vestem purpuream. Octauo ad locum ubi ante tribunal stans iudicatus est ad mortem. Nono extra ciuitatem ad locum caluarie ubi crucifixus est. Et rememorando tales transitus christi: offerre debet transitum illum et mortem et penam ipsi christo pro peccatis suis. Et debent habere bonum propositum quod amplius nunquam vellent peccare si diutius viuere deberent. et sic deo committere animas suas. **Uñ exemplum legit.** Fuit miles quidam nobilis: sed criminofus. qui tempore quodam ab inimicis suis captus fuit. et quia valde mortales inimicitie inter eos erant: visum est eis expedire ut in instanti occiderent. Cernens autem vir nobilis sibi mortem imminere et nullum esse remedium vite: suppliciter voce dixit ad illos. Rogo vos intuitu dei ut ad modicum tempus mortem dignemini differre ut alii

cui sacerdotum possim peccata mea confiteri. Et responderunt illi. Non esset nobis hec dilatio tuta. contingere posset ut cognati tui et amici venientes eriperent te de manibus nostris. et esset error nouissimus peior priorum. Cui cum precepissent ut se prosterneret ad decollandum: dixit hoc seruum dei. Deus tu scis voluntatem meam. Et subiugit. Animam meam virginis filio committo. sicque decollatus est. Et erat tunc quidam obsessus in ciuitate. cui cum diceret quidam audita morte tanti tyranni. modo magnum gaudium habetis propter animam illius facinorosi militis. Respondit demones. Nequaquam. vnum enim verbum mortens pertulit. propter quod saluatus est. **Uñ Bern.** Maior est dei pietas quam queuis iniquitas. Sicut enim scintilla in medio maris ita omnis malicia hominis ad dei misericordiam.

De sex operibus misericordie spiritualibus.

Opera sunt et nobiliora et virtuosiora quam corporalia. quia tanto illis corporalibus preferuntur quanto spiritus corpori auferuntur. Et etiam quia quilibet homo potest ea omni tempore exercere. sed secus est de corporalibus. quia pauper non habet ut hospitem vel cibum. et sic de alijs. **Uñ** est instruere simplices ignorantes et errantes: hortando eos ut a via erroris respiciant. tum propter dei offensam cauendam tum propter penam declinandam. tum propter celestem gloriam consequendam reuocando eis ad memoriam quomodo momentaneum est quod delectat. et eternum quod cruciat. et his similia. Et notandum quod talis informatio debet fieri cum lenitate. **Gal. vi.** Si preoccupatus fuerit quis in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Et sciendum quod instructio fraterna in duobus consistit. videlicet in verbi exhortatione. et sic litterati instruunt exhortando. et boni exempli ostensione: ut boni et

simplices vitā suā ostēdēdo: vt errātes
 yndiq; habeāt instructores: ne se vale/
 ant ex ignorantia excusare. Sciendum
 q̄ bonum exemplum ⁊ bona doctrina
 est multum vtile in ecclesia dei. hoc patz
 qz ad exemplū bonoz hoīm mlti mali
 hoīes q̄ sūt inimici dei teiunāt in q̄dra/
 gesima: q̄ alias nunq̄ teiunaret: qz deū
 nō multū diligūt. si exempluz teiunādi
 in bonis hoīb; non viderent. Item ad
 opera misericordie puocantur. s. qn̄ vi/
 dent alios elemosynam dare. Item ad
 audiendum verbū dei missas. ⁊ sic de a/
 lijs bonis operib;. Item p̄ exemplū
 bonoz multi peccatores p̄uertunt a pec/
 catis. ⁊ penitent. s. sic saluant qui alias
 damnarent. si exempla bona in alijs n̄
 vidissent. Unde Greg^o. Nunq̄ pecca/
 tores ad lamentum penitentie redirent
 si nulla eēt exempla bonorum q̄ eozuz
 mentem traherent. ¶ Item sciēdū q̄ ē
 homini valde meritorium dare bonum
 exemplum ⁊ bonam doctrinam alijs.
 Quia ex hoc gaudium ⁊ meritū eozum
 augmentatur quotidie in celo. Unde Ce/
 sarius. Quantis exempla vere humili/
 tatis ⁊ perfecte charitatis ostēderis. cū
 tantis ⁊ p̄ tātis eterna p̄mia possideb.
 ¶ Scdm̄ est corripe delinq̄ntem
 in fraterna charitate dicēdo. Tu q̄s es
 qui audes deū ad iracūdiā puocare. p/
 ximū scādalizare. ⁊ teipm̄ in corpe ⁊ aīa
 dānare. Time deū: ⁊ noli hāc rem pesti/
 mā perpetrare. Un̄ Apl's. Non voca/
 uit nos deus in immundiciā: sed in san/
 ctitatem. Et talis correctio debz fieri cū
 lenitate non clamorose: alias esset plus
 confusio q̄ correctio. Math. xvij: Si
 peccauerit i te frat tu^o: corripe eū int̄ te
 ⁊ ipm̄. Itē dz fieri ex charitate: nō ex in/
 dignatōe v̄l ex p̄emptu. ⁊ cū utilitate il/
 lius quē corripis: sic q̄ non q̄ras ostēta/
 tōem. seu potestatem: s; illi^o utilitates. Ut
 aut̄ correctio frat̄na fiat cū lenitate ⁊ ex
 charitate. tūc ille q̄ vult corrigere aliū de/
 bet quinq; considerationes seruaē. qua

rum tres ponit Aug^o. sup illō Dat. 7
Hypocrita eijce p̄mo trabē d̄ oculo tuo
 Reliqs duas ponit Gregori^o in moral
 Primum est q̄ debet considerae si est et
 similis. id est. si est in eodem peccato vel
 equali vel maiori. tunc maxime si est pec/
 carum notorium: non debet om̄ino cor/
 rigere: sed seipm̄ prius debet emendaē.
 ⁊ tunc eū ad penitentiā commonere. ali/
 as posset sibi dici illud ad Roman. ij.
 Quid alium doces: teipsum non doces
 Augustin^o. Iudex in nullo eoz sit iudic/
 and^o que in alio iudicare est paratus.
 Qui enim ex officio tenetur corrigere de/
 linquentes non debet hoc facere in pec/
 cato mortali: s; ad min^o debet p̄us p̄tēi
 de peccatis suis. Si autem non est simi/
 lis: tunc debet secundo cōsiderare. si ali/
 quando fuit ei similis: ⁊ tunc sicut nole/
 bat despici: sed compassionem ei impen/
 di. sic nec debet fratrem suum peccantez
 ⁊ penitentem despiciere. sed cōpassionez
 ⁊ misericordiam ei exhibere. Eccli. viij.
 Ne despicias hominez auertentem se a
 peccato. ⁊ non improperes ei. Demēto
 qm̄ sum^o oēs in corruptōe: Si aut̄ nō es
 ei similis: neq; aliquando fuisti: tunc de/
 bes tertio cogitare q̄ potes ei fieri simil
 in futuro. Et ideo ratione talis dubij n̄
 debes sup̄bire: sed delinquentib; p̄descē/
 dere. i. Cor. x. Qui se existimat stare vi/
 deat ne cadat. Augustin^o. Nemo ē q̄ se
 curus esse possit in hac vita q̄ tota tēpra/
 tio noīat. Si aut̄ nō es similis ei nec ei vn/
 q̄ fuisti similis: ⁊ de dei bonitate p̄fidis q̄
 nūq̄ eris ei similis tūc debes quarto vi/
 dere si ille qui sic est rep̄hēnsibilis sit ne in
 aliq̄ cōmendabil. Si ille q̄ habet tot de/
 fectus aliquos etiā habeat. p̄fectus Et
 tunc ratione bonoz illoz que habet de/
 bet supportare eū in his q̄ minus habet
 Un̄ Apoē. ij. volens apl's rep̄hēdē ep̄i
 scopū in epheso. Prūmo ponit quoddā
 viciū quod habuit dicens. Habeo con/
 tra te pauca qz charitatē tuā p̄mā dere/
 liquisti. Sed statim ponebat quoddāz

bonū qđ habebat dicens. **S**ed hoc habes bonū qđ odisti facta nicolaitarū. qđ et ego odi. Similiter volens reprehendere ep̄m sardis primo ponit quendam suum defectū dicens. **N**ō inueni op̄a tua plena corā deo meo. Deinde statim ponit quendam suū p̄fectū dicens. **S**ed habes pauca noīa in sardis: qđ non cōinquinaverunt vestimenta sua. **E**cce post qđ ap̄ls posuit illa in quibus illi ep̄i erāt reprehensibiles statim subiungit illa in quibus erāt cōmēdabiles ad innuēdū qđ si aliquis p̄t aliquid vitii est reprehendendus. si tñ habet aliquod bonū est nihilominus superportandus. **D**ato autē: qđ aliquis videat oīno esse malus. nec habere aliquod bonū p̄pter quod sit tolerandus. tñ debet cogitare quinto qđ iste qđ sic videtur esse malus forte in cōspectu dei est sibi in merito preferendus. **E**t ponit exēplū sancti gregoriū de sc̄o stephano et sancto paulo. **N**ā cū b̄tus stephanus consentiente et adiuvante paulo lapidaretur: tñ stephanus oīno erat bonus. et paulus omnino videbatur esse malus. et tamen in conspectu dei paulus qui sicerat malus stephano in merito et premio fuit p̄ponendus.

¶ **Q**uerit vtz correctio fratna sit in p̄cepto. **R**espondeo fm̄ Tho. sc̄da sc̄de. q. 33. qđ sic. sed quia p̄ceptū affirmativū non obligat ad semp. sed p̄ loco et tpe. **¶** **U**n̄ et omissio ei fit tripliciter. **U**no modo fit merito. vt qñdo quis oportunitate tps inquirat. vel de ip̄is metuit: ne detēores fiat. vel ad bonā vitā alios impediant et huiusmodi. **S**ecundo modo omittitur cū peccato mortali. sc̄z cū formidat iudiciū vulgi vel carnis cruciatio siue pemptio dūmodo tñ hec ita dominant in aīa qđ fraterne charitatis p̄ponantur. **T**ertio est peccm veniale quando sc̄z timor cupiditas tardiorē facit ad corrigendū delictū fratris. nō tñ ita qđ si cōstaret ei qđ fratrem possit a peccato retrahere dimitteret p̄pter timorē vel cupiditatem quāmodo in aīo p̄ponit charitates

vt dicit b̄tus Aug. **¶** **U**n̄ subditi tenent ant̄ platos corrigere. **R**ūdeo fm̄ beatū Tho. vbi. s. **S**ubditi non tenent nec debent corrigere platos correptione illa qđ est iusticie: i. p̄ correptionem pene **T**enentur autē correptione illa que est charitatis si in eis est aliqd corrigibile: ita tñ qđ nō cū p̄teruita: sed cū mansuetudine et reuerentia. **¶** **U**n̄ sc̄z correctio fratna sit p̄pter sc̄dā dā dmittenda. **R**ūdeo fm̄ Tho. sc̄da sc̄de. q. 33. **C**orrectio fratna ordinat ad emendatōem fratris. et ideo intm̄ est computanda int̄ spūalia bona. qñtum hoc homo consequitur p̄: qđ n̄ contingit si ex correptione fratris sc̄dā dā. et ideo si p̄t sc̄dā dā correctio dimittat. non dimittit spūale bonū.

¶ **N**otandum qđ quis correctio fratna sit sub p̄cepto: et ad hāc oēs teneamur pro loco et tpe sc̄z qñ licet et valet. **S**ūt tñ qñ casus in quibus euadam hoc p̄ceptū.

¶ **U**n̄ p̄m̄ est: cū non est spes correctōnis. **¶** **U**n̄ p̄m̄. 2. **N**oli arguere derisorem: ne forte odiat te. **S**cd̄s cum timet defectus p̄bationis. vt cū quis d̄ crimie corripit: qđ non p̄t p̄bari. tunc em̄ corripitens obligaret ad rationē si deficeret in p̄batione. **T**ertio cū plato tā qđ iudici notum est factum. **¶** **Q**uarto cū meliori opere vel equo bono vacare aliquis intēdit. **¶** **Q**uinto cū multitudo et potestas est in culpa. tñ correctio plus noceret qđ proderet: quia multitudo difficulter corrigitur et potestas. **¶** **T**ertium op̄ misericordie spūale est consolare fidelit̄ omnes in tribulatione positos. **H**oc supra modum est meritorium apud deum ac si ipsum consolatus fuisset cū peccedit in cruce: cū dicere potuit illud psal. **¶** **Q**uestiū qđ consolaret. et nō inueni. **¶** **U**n̄de natura docet cōpati p̄m̄is. hoc patet in porcis qui sibi mutuo ex naturali inclinacōe cōpatiuntur. hoc cognoscat in hoc: qđ cū vnus porcus ledit: tunc omnes accurrunt sicut nos cōpati debem⁹ fratribus nostris.

¶ **U**n̄ **S**reg. **O**mnes fratres sumus dei

potestate cōditi. et a sanguine redēpti. et
 idcirco frēs nostros quōlibet paupēs et
 abiectos in nullo despiciere debem⁹. Et
 talis cōpassio ē signū bonitatis in hoīe.
Uñ greg⁹ li. xxij. moral. Tāto q̄sq; p
 fectior ē: q̄nto pfect⁹ alienos doloēs sen
 tit. imo naturale ē q̄ vnū mēbrū compa
 titur alij membro. **Ap̄ls. i. Corinth. 12.**
Si quid patit vnuz mēbrū zc. Ergo q̄
 nō cōpatit primo est q̄si membrum ab
 scissum a mystico corpore christi. qz ch̄s
 est capur: et omēs christiani in gratia ex
 istētes sunt membra eiusdem capitis. vñ
Gregori⁹. Non aliter redemptoris no
 stri membra efficiamur: nisi adherendo et
 compatiendo p̄cio. **Qz** aut magnū et ac
 ceptū sit corā deo compati p̄cio ostē
 dit **Greg⁹ li. ij. moral. dices.** Exteriora
 nāq; largiēs aliq̄d extra semetipz tribu
 it. **Quis** pro fletū ac cōpassionem p̄cio
 p̄bit: aliq̄d ei ex semetip̄o dedit **Itē** cō
 passio est crux spū alis: quā debem⁹ por
 tare post ihm. **Uñ** **Greg⁹.** in ome. **Si**
 q̄s vult venire post me. zc. **Duobz** moīs
 crux xp̄i tollit. sc̄i. aī p̄ abstinētiā corp⁹ af
 fligit: aut p̄ cōpassionem xp̄i anim⁹ p̄tri
 bulat. **¶** **Quartū** est indulgere
 offensoribz nostris toto corde et eos dili
 gere. **Matth. 5.** Diligite inimicos v̄ros
 benefacite his qui vos oderunt. **Aug⁹.**
 in s̄mone de brō stephano. **Per** amorē
 hoīs inimici efficiaris amicus dei. **Uñ**
 q̄libet libent̄ debet ignoscere offensori
 bus suis: vt deus ignoscat sibi offensa
 suā. **Uñ** **Lu. 6.** Dimitte et dimittemi
Aug⁹. de verbis ap̄li **Unus** quisq; talē
 indulgentiā acceptur⁹ ē. qualē ip̄e dedit
 p̄cio. **Et** tāta possit esse offensa: et cuz
 tali feruore posses indulgere p̄cio qz d̄s
 p̄ hoc indulgeret tibi oīa p̄ccā tua. **Uñ**
Greg⁹. in moral. **Qui** in se peccanti cle
 ment̄ indulgit: nullū p̄ccī vestigiū in ei⁹
 aīa remanebit. **¶** **Uñ** queritur
 circa tā dicta p̄moyz diligere inimicos
 sit de necessitate salutis **Rñ** deo s̄z tho.
 sc̄da sc̄de. q. 27. **Dilectio** inimicōz trip̄t

pt̄ considerari. **Uno** mō vt diligant inimi
 ci in q̄ntū inimici. **Et** h̄ est diligere maluz
 alteri⁹. **Alio** mō q̄ntū ad naturā: s̄. i. vñ
 uersali: et sic dilectio inimicōz est d̄ neces
 sitate salutis vt sc̄z aliquis diligēs deuz
 et primū ab illa generalitate inimicos n̄
 excludat. **Tertio** mō potest considerari
 in speciali: vt sc̄z aliq̄s in speciali moue
 atur motu dilectionis ad inimicos. **Et**
 istud nō est de necessitate salutis absolu
 te. qz nec moueri motu dilectōis in spe
 ciali ad quoslibet homīes singularit̄ est
 de necessitate charitatis absolute: sed s̄z
 p̄parationē animi. vt sc̄z homo habeat
 animū p̄paratū ad hoc qz singularit̄ amo
 re inimicū diligeret si necessitas occurze
 ret. **Sed** qz absq; necessitatis articulo d̄
 ligat pertinet ad charitatis p̄fectionem.
¶ **¶** **Itē** querit̄. vtrū sit de necessi
 tate charitatis. qz aliq̄s signa v̄l effect⁹
 dilectōis inimico exhibeat. **Respō** deo
 s̄m br̄m **Tho. sc̄da sc̄de. q. 27.** **Si** h̄
 in cōmuni tenet diligere inimicū et nō in
 spēali: nisi s̄m p̄paratōez animi: vt nūc
 dictum est. ita signa et effect⁹ dilectōis
 que in communi cōsueuerunt primo ex
 hiberi: tenet etiā inimicis exhibere. pu
 ta: cū aliq̄s orat p̄ omnibz fidelibz: v̄l p̄
 toto mūdo: vel cū aliq̄s aliq̄d b̄nificiū
 impendit toti cōmunitati: tunc etiā s̄
 inimicis exhibere est de necessitate p̄ce
 pti. et cōtrafacere p̄tineret ad liuorez v̄n
 dicte. **Specialia** vero beneficia vel dile
 ctionis signa que quis exhibet particu
 lariter aliquibz p̄sonis: qz inimicis exhi
 beat nō est de necessitate nisi s̄m p̄para
 tiōē animi. vt si inueniretur in articulo
 mortis. s̄m illud **Prouer. xxv.** **Si** esur
 erit inimicus tuus: ciba illum. zc. **Sed**
 hoc facere preter necessitatis articuloz p̄
 tinet ad p̄fectionem charitatis. p̄ quam
 aliq̄s nō solum cauere v̄nca a malo: s̄ etiā
 am vult vincere in bono malum. qz sc̄lz
 non solum cauere ne p̄pter iniuriā sibi
 illatā p̄trahat ad odium: s̄ etiā inten
 dit inimicū ad suū amorem protrahere.

De oratione

Etrem querit. vtrū inimicis veniā per
tentibus teneamur remittere. Respon
deo ex iniuriā vel damno dato alicui so
let in eo cui fit iniuriā tria oriri. scilicet rā
cor: i affectu. signum rancoris in effectu.
et accusatio iuris contra iniuriantem.

Primū et secūdu teneat homo statim re
mittere: h̄ tertiū non nisi satisfaciāt h̄ su
um posse. **Q**uintū est ferre ple
cūtoēs et tribulatoēs patient. **U**n̄ apls
Persecutoēs patimur et sustinemus. **M**a
th. 5. Beati qui persecutiōem patiuntur.
Ilydorū de summo bono. **I**mpossibi
le est vt homo sis: et non gustes angustias.
dolor et tristitia om̄ibz cōmunita sūt.
Qui ergo in flagellis murmurat: deus
plus iritat: qui aduersa patiēter tolēat
deum citius placat. **S**ciendū autē qd li
benter debemus sufferre tribulationes
vt per has liberemur a futuris malis.

Greg. Misericorditer adhibet d̄s tem
poralem seueritatem: ne eternam infēat
ultionem. **I**deo hic quibusdam parcat:
vt eos in eternū fertat. **I**deo hic ferit n̄
pcendo: vt in eternū parcat. **S**ecundo
quia d̄ singulis sufferentijs singulariter
glificamur. **A**pl̄s. Nō sūt d̄digne pas
siones huius t̄pis. **I**lydo. de summo bo
no. **Q**ui vite future premia diligēter ex
cogitat mala omnia vite p̄ntis equan
m̄iter portat quando ex illius dulcedie
huius amaritudinem temperat. **S**e
xtum est orare pro inimicis. hoc christ̄
docuit verbo et exemplo. **P**rimo verbo
et doctrina cū dixit **M**atth. 5. **O**rate p̄
psequentijs et calumniantijs vos. vt si
tis filij patris vestri q̄ in celis est. qui so
lem suū sup bonos et malos oriri facit. et
pluit sup iustos et iniustos. **S**ecundo do
cuit hoc exemplo cū pro crucifixoribus
suis orauit in cruce dicēs. **P**ater ignosce
ill̄: qz nesciūt qd faciūt. **H**āc doctrinam
b̄n̄ didicit b̄n̄s stephan̄ q̄ st̄do. p̄ se o
rauit: h̄ flexis genubz orauit p̄ inimicis.
Un̄ h̄ **A**ctuū. 6. **S**ic et nos debemus
qui doctrinā et exēplū xp̄i: et fidelit̄ orare

p̄ inimicis n̄ris. **U**n̄ b̄n̄s **G**reg. Ille
preces suas multum valere facit. q̄ eas
pro inimicis effundit. **S**ed heu aliqui
perunt vindictaz a d̄o super inimicos su
os. **U**nde **G**reg. **I**ubz de vt diligat
inimicus: et t̄n̄ rogat deus vt occidat ini
micum. **Q**uisquis sic orat: ipse suis pre
cibus contra conditorem pugnat. **E**t ta
lis vindictiua oratio est multū pericu
losa homini inuidō. quia s̄m̄ dei iustici
am homo iste reus est: vt sibi hoc malū
contingat q̄ alijs hominibz sic orando
optat. **I**n super omnia bona opa q̄ tal
inuidus operat nō sūt sibi meritoria nec
deo accepta. **U**n̄ **A**ug. in f̄tio s̄mone
de beato stephano. **N**emo se circumue
niat nemo se seducat. **Q**ui v̄l̄nū hoīez
in hoc m̄do odio habet: quicquid d̄o in
bonis opibz obtulit: totū perdet.

Explicat tractat̄ d̄ sex opibz misericōdie
Incipit expositiō
super oratiōem dominicā. **A**

Ones vnanimēs i ora
tione estote. p̄ma petri. 3
Sicut d̄t glosa sup illd̄
ps̄. **A**pud me oratio mea vi
te mee. **I**llud qd iustifi
cat hoīes in hac vita est
ieiuniū elemosyna et oratio. **E**t ista tria cō
mendant maxime a d̄o: et t̄n̄ oratio maxie
p̄cellit alia duo in q̄nqz. **P**rimo in faci
ente. qz h̄ officiu est multū facile. qz de
bilis nō p̄iciunare. nec paup elemosy
nā dare: q̄libet t̄n̄ p̄ orare. **U**n̄ **P**sal.
Apud me oratio mea sp̄. **U**n̄ **I**lydo. de
sum. bo. **O**ratio est cordis: nō labiorū
nō em̄ p̄ba de p̄cantis deus attendit. h̄
orantis cor inspicit. **M**elius est cū silen
tio orare corde sine sono vocis: q̄ solis
verbis sine intuitu mentis. **E**rgo qui li
ber potest orare etiam mutus. saltē mē
taliter: vel etiam in agone constitutus.